

94(100)"1939/1945"
В 99

В'ЯЗНІ З УКРАЇНИ В КОНЦТАБОРІ МАУТГАУЗЕН:

історія та пам'ять

Інститут історії України НАН України
Український інститут національної пам'яті
Посольство України в Республіці Австрія
Міжнародний комітет колишніх в'язнів концтабору
Маутгаузен
Українська організація борців антифашистського опору
Національний меморіальний комплекс
«Висота маршала І. С. Конєва»

**В'ЯЗНІ З УКРАЇНИ
В КОНЦТАБОРІ МАУТГАУЗЕН:
історія та пам'ять**

Київ
Видавництво «Фенікс»
2020

УДК 94(=161.2):343.819.5-058.64](436-21Маутгаузен)”1938/1945”
В99

Дослідження здійснене за фінансової підтримки Австрійського
фонду Майбутнього

Gefördert aus Mitteln des Zukunftsfonds der Republik Österreich

Рецензентки:

д-р. іст. наук Тамара Вронська

д-р. іст. наук Олена Стяжкіна

Упорядники: Руслана Берндл, Маттіас Кальтенбруннер,
Тетяна Пастушенко

В99 В'язні з України в концтаборі Маутгаузен : історія та
пам'ять / Київ: Фенікс, 2020. – 376 с.; іл.
ISBN 978-966-136-712-7

Головна мета написання цієї книги - спробувати дати відповідь на питання: хто такі в'язні з України й скільки їх було? Як вони згадують і що розповідають про виживання в концтаборі Маутгаузен? Основний зміст складають інтерв'ю з колишніми в'язнями, записані спеціально для цього видання, а також під час різних дослідницьких проектів, зокрема з архіву Меморіального музею концтабору Маутгаузен, Архіву усної історії «Та сторона» Міжнародного товариства «Меморіал» (Москва). Публікуються також біографії радянських військовополонених, які реконструювали їх рідні.

У вступній статті представлені попередні результати дослідження архівних матеріалів, обґрунтовуються дані про перебування в цьому концтаборі понад 20 тисяч чоловіків та жінок з України. Дослідження Маттіаса Кальтенбруннера присвячене унікальному випадку - повстанню радянських офіцерів у 20-му блоці Маутгаузена, їх втечі та повоєнній історії формування оповіді про ці події тими, хто вижив. У книзі використані фотографії з Федерального архіву в Берліні.

Книга розрахована на широке коло читачів.

УДК 94(=161.2) :343.819.5-058.64] (436-21Маутгаузен) ”1938/1945”

ISBN 978-966-136-712-7

© Український інститут національної пам'яті

© Руслана Берндл, Маттіас Кальтенбруннер,
Тетяна Пастушенко

© Видавництво «Фенікс», 2020

Institut für die Geschichte der Ukraine (Nationale Akademie der
Wissenschaft der Ukraine)

Ukrainisches Institut des Nationalen Gedenkens

Botschaft der Ukraine in der Republik Österreich

Comité International de Mauthausen

Ukrainische Organisation der Kämpfer des antifaschistischen
Widerstandes

Nationalmuseum Marschall Konjew-Höhen (Kharkiv)

**Die Häftlinge aus der Ukraine
im Konzentrationslager
Mauthausen:
Geschichte und Erinnerung**

Kyiv
2020

Зміст

В'язні концтабору Маутгаузен: повернення на меморіальну мапу України.....	7
Die Häftlinge des Konzentrationslagers Mauthausen: Rückkehr auf die Gedenkkarte der Ukraine.....	9
Вітальне слово від Посла України в Республіці Австрія	11
Grüßwort des Botschafter der Ukraine in der Republik Österreich.....	13
Пам'ятаємо всіх і кожного.....	15
Wir gedenken jedes Einzelnen.....	16
Чому з'явилася ця книжка?	17
Wozu dieses Buch?	21
В'язні з України в концтаборі Маутгаузен: історія.....	25
В'язні з України в концтаборі Маутгаузен: скільки їх було та що ми про них знаємо?.....	27
Утеча з «блоку смерті». Повстання радянських офіцерів у концтаборі Маутгаузен і «Мюльфіртельське полювання на зайців». Передісторії, наслідки, аналіз.....	70
В'язні з України в концтаборі Маутгаузен; спогади тих, хто вижив.....	101
Життя до війни.....	103
Війна.....	110
Військовий полон.....	122
На роботу до Німеччини.....	131

Ув'язнення.....	136
Аушвіц.....	154
Прибуття до концтабору Маутгаузен.....	160
Робота.....	170
Голод.....	176
Терор.....	180
Соціальна структура в таборі.....	191
Українська ідентичність.....	198
Жінки.....	201
Повсякденне життя в таборі: гігієна, дозвілля.....	204
Інші табори: Гузен, Лінц, Мельк, Сан-Валентін.....	216
Ебензеє.....	227
Солідарність, дружба, кохання.....	230
20-й блок.....	237
Втечі.....	245
Визволення.....	249
Життя після війни.....	271
В'язні з України в концтаборі Маутгаузен: пошуки пам'яті.....	293
Спогади про Івана Резніка.....	295
Спогади про Павла Ковелу.....	301
Спогади про Олексія Шаповалова.....	313
Біографічний довідник	320
Словник термінів	339
Іменний покажчик.....	343
Географічний покажчик.....	346
Інформація про упорядників.....	352
Ілюстрації.....	I—XXIII